

Omavalitsusliitude Koostöökogu ettepanekud eelarveläbirääkimisteks valitsuskomisjoniga RES 2018-2021 ja 2018. aasta riigieelarve osas

LÄBIRÄÄKIMISTE EESMÄRK JA LÄHTEALUSED

Omavalitsusliitude Koostöökogu ja Valitsuskomisjoni läbirääkimiste põhieesmärk on kohalikele omavalitsustele stabiilse, seadustele ning Euroopa kohaliku omavalitsuse hartale põhinevate tulude kindlustamine, mis tagaks kohalikule omavalitsusele seadustega ja seaduste alusel pandud ülesannete täitmiseks vajalikud vahendid ning võimaldaks kohalikuks arenguks vajalikud investeeringud ja omavalitsuste jätkusuutliku arengu.

Lähtealused läbirääkimistel:

1. Kohaliku omavalitsuse osakaalu, otsustusõiguse ja vastutuse suurendamine ühiskonnaelu juhtimisel ja korraldamisel, kohalike omavalitsuste poolt osutatavate avalike teenuste kättesaadavuse parandamine ja kvaliteedi tõstmine.
2. Riigikohtu üldkogu 2010. aasta 16. märtsi otsuse 2009. aasta lisaeelarve kohta (kohtuasi nr 3-4-1-8-09) seisukohad ning OECD ja CLRAE ettepanekud omavalitsuste finantsautonoomia suurendamiseks, partnerluse arendamiseks ja omavalitsuste koostöö suurendamiseks.
3. Kohalike omavalitsuste tegevustingimuste kujundamisel, reformide kavandamisel ja läbiviimisel Euroopa kohaliku omavalitsuse harta põhimõttest lähtumine.
4. Enamuse riigieelarvest eraldatavate toetuste integreerimine kohalike omavalitsuste enda tuludega, mis jaotatakse riiklike maksutulude ja tasandus- ja toetusfondi kaudu.
5. 2009 aastani kehtinud omavalitsuste spordi ja noorsootöö valdkonna ülesannete, koos nende kulude katteks kohalikku eelarvesse laekuva tulumaksu osa ja tasandusfondi taastamine 2009. aasta kärpete eelsele tasemele. Arvestades vahepealseid muudatusi kodualuse maa maksustamisel näha alates 2018. aastast üksikisiku brutotulust tulumaksuna kohalikku eelarvesse laekuva osa määraks 12,13 % koos tasandusfondi mahu propositsionaalse kasvuga.
6. Kohalike omavalitsuste poolt täidetavate riiklike ülesannete eristamine õigusaktides ja rahastamine kulupõhiselt riigieelarvest.
7. Kohalike omavalitsuste koostöö edendamiseks, haldussuutlikkuse tõstmiseks ning teenuste efektiivsemaks osutamiseks analüüsida seadusandlust ja täpsustada seda valdkondades kus omavalitsuste koostöö on otstarbekam, kindlustades koostöö võimalikkuse erineva suurusega territooriumil ja erineva arvu omavalitsuste vahel.
8. Omavalitsuspoliitika põhimõtete ja suundade avamine riigi strateegiadokumentides.

**TAOTLUSED RES 2018-20121 JA 2018 AASTA RIIGIEELARVE OSAS
I. RAHANDUSE VALDKOND**

FISKAALSE MÕJUGA ETTEPANEKUD, sh							PÕHJENDUS
<p>Ettepanek 1 Taastada 2009 aastani kehtinud omavalitsuste ülesanded spordi ja noorsootöö valdkonnas, selleks taastada kohalikele omavalitsustele ülekantava tulumaksumäär majanduslanguse eelse perioodi tasemele arvestades ka maamaksuvabastuste kompenseerimise eesmärgil tulumaksu eraldamise määra tõstmist 0,2 protsendipunkti võrra</p>							<p>2016. aasta riigieelarve kohaselt oli kohalikel omavalitsustel kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 sätestatud ülesannete täitmiseks riiklikest maksudest ja riigieelarve eraldistest tulubaasi ühtlustamiseks laekuvaid vahendeid 140,8 miljonit eurot ehk 13% enam kui 2008. aastal. Seevastu riigieelarve maksulised tulud (ilma sotskindlustusmakseteta ja muude edasiantavate tuludeta) kasvasid 2016. aastal võrreldes kriisieelse 2007. aastaga 1160 miljoni euro ehk 45 %, mis tähendab seda, et kohaliku elu korraldamiseks mõeldud rahaliste vahendite kasv on 4 korda aeglasem kui keskvalitsuse korraldatavas tegevusvaldkonnas. Samal ajal riiklike maksude (käibemaks, aktsiisid) tõusuga on suurendatud teadlikult ka omavalitsuste kulu mis on mõjutanud oluliselt kohalike omavalitsuste põhiteenuste osutamist - teenuste kvaliteeti.</p>
	2016 oodatav	2017 EA	2018kava	2019kava	2020 kava	2021kava	
Tulumaksu %	11,6	11,6	12,13	12,13	12,13	12,13	
Tulumaks (milj. €)	910	952	1011	1064	1118	1174	
Kasv võrreldes eelmise aastaga		+ 42	+ 105	+ 55	+57	+ 58	
-majanduse kasvu arvel		+ 42	+ 59	+ 53	+ 54	+ 56	
maksu muudatuse arvel			+ 46	+ 2	+ 3	+2	
<p>Ettepanek 2. Taastada tasandusfond 2009 aasta alguse tasemel proportsionaalselt ja ajaliselt sarnaselt tulumaksu taastamisega.</p>							<p>Kohalike eelarvete tasakaalus hoidmiseks on vajalik ka tasandusfondi taastamine 2009 aasta alguse tasemel proportsionaalselt ja ajaliselt sarnaselt tulumaksu taastamisega</p>
	2017 EA	2018kava	2019kava	2020 kava	2021kava		
Tasandusfond (TaF)- €	76 409 187	91 409 000	102 499 000	102 499 000	102 499 000		
2009 a. tulude		10 000 000	11 090 844				

taastamiseks kasv -€					
TaF regionaalkomponendi rakendamine		5 000 000			
Kasv %%		19,6 %	12,1 %		
Kasv €		15 000 000	12 100 000		

Kaevandamisõiguse tasude muutmisega seotud tulude tasandamine ja selle kaudu tasandusfondi suurenemine ei ole ettepanekus kajastatud, kuid millega peab arvestama 2017-2021 aastal keskkonnatasude seaduse rakendamise käigus.

Ettepanek 3 Seoses maavalitsuste likvideerimisega ja osade maavalitsuse ülesannete üleandmisega kohalikele omavalitsustele näha ette täiendavalt nende ülesannete täitmiseks vajalikud vahendid.

Ettepanek 4 Suurendada ka kohalike teede hoiuks eraldavate vahendite mahtu.

	2016 oodatav	2017 EA	2018 kava	2019 kava	2020 kava	2021 kava
Eraldis kohalike teede hoiuks (toetusfondis) (€)	29 712 500	29 312 500	40 456 074	42 478 878	44 602 822	45 494 878
Kasv võrreldes eelmise aastaga			+11 143 574	+2 022 804	+2 123 944	+892 056

Kohalikud teed moodustavad Eesti teedest 40,6 protsenti. Kriisieelsel 2008. aastal eraldati kohalike teede hoiuks riigieelarvest 40 456 074 €, mida järgnevatel aastatel vähendati oluliselt. Taotleme teehoiuks eraldatavate vahendite 2008. aasta taseme taastamist ja selle edasist suurendamist proportsionaalselt riigiteede teehoiukavas kavandatud mahtude kasvule.

Ettepanek 5 Alustada KOV tulude tõstmist eraldades 2 % käibemaksust kohalikele omavalitsustele

	2018	2019	2020
Käibemaks mln. €	2230	2370	2495
Sellest 2 %	44,6	47,4	49,9

2009. aasta majanduskriisi ajal rakendas riik täiendavat maksukoormust, et katta eelarve puudujääki. Tõsteti käibemaksu ja töötuskindlustusmaksu. Meetmed pidid olema kriisi leevendamiseks ja majandusolukorra

<p>Rahandusministeeriumi suvise majandusprognoos (15.09.2016).</p>	<p>normaliseerudes pidi endine maksukoormus taastatama. Töötuskindlustusmaks määrasid ongi allapoole korrigeeritud, kuid käibemaksu osas pole mingeid muudatusi seni tehtud. Samal ajal ei ole praegu maksude hulgas ühtegi sellist, mis otseselt motiveeriks omavalitsusi investeerima ettevõtluskeskkonna loomisesse või selle parandamisse. Teatud osa käibemaksu laekumine KOVile oleks kasu ettevõtluskeskkonna arendamisest otseselt nähtav ja tuntav.</p>
<p>Ettepanek 6. Korrastada kohalike maksude süsteemi. Laiendada omavalitsuste võimalusi tulu kogumiseks. Täiendada kohalike maksude loetelu (nt turismimaks) ja kaaluda müügitulu taastamist juriidiliselt korrektse maksuvaidlusi välistavas sõnastuses, et laiendada omavalitsuste võimalusi tulu kogumiseks. Kohalike maksude seaduse sõnastus vajab ajakohastamist viimaks selle vastavusse teiste õigusaktidega.</p>	<p>Kohalike maksude osakaal omavalitsuste tuludest on madal, mis on osaliselt tingitud objektiivsetest asjaoludest (näiteks administreerimiskulud), kuid teisalt on valitsuse sekkumise tulemusena vähendatud kohalike omavalitsuste võimalusi (paadi- ja müügitulu kaotamine).</p>
<p>Ettepanek 7 Kohalike omavalitsuste põhivara amortisatsioonikulude osaliseks katmiseks suurendada omavalitsustele laekuva üksikisiku tulumaksu ja tasandusfondi (TaF) vahendeid aastatel 2019-2021. Alustada 2017 aastal läbirääkimisi nende tulude suurendamise mahu ja proportsioonide üle. (vt. ka ettepanekud 7 ja 8)</p>	
<p>Ettepanek 8. Muuta tulumaksuseaduse § 5 (1) lisades juurde sõna „mitteresidendid“ § 5. Maksu laekumine (1) Residendist ja <u>mitteresidendist</u> füüsiliste isikute makstud tulumaks laekub järgmiselt: 1) arvestamata 4. peatükis sätestatud mahaarvamisi, laekub maksumaksja elukohajärgsele kohaliku omavalitsuse üksusele 12,13% residendist ja <u>mitteresidendist</u> füüsilise isiku maksustatavast tulust; Mitteresidentide tulumaksu jaotamisel kohalike omavalitsuste vahel võtta aluseks RM määrus 19.12.2008 nr 54, (RTL 2008, 105, 1503) „Füüsilise isiku tulumaksu kohaliku omavalitsuse üksustele eraldamise kord“, kus § 6 (1) on öeldud „Kui tulumaksu eraldamise ajaks puuduvad</p>	

<p>regis tris andmed maksumaksja elukoha kohta, jaotatakse omavalitsusüksustele eraldatav maksusumma kohaliku omavalitsuse üksuste vahel proportsionaalselt nende arvestuslike osakaaludega“.</p>	
<p>Ettepanek 9. Alustada läbirääkimisi dividendide pealt makstava tulumaksu eraldamiseks kohalikele omavalitsustele.</p>	<p>Võimaldaks parandada sidet omavalitsuste ja ettevõtlussektori vahel.</p>
<p>Ettepanek 10. Eraldada Tallinna linnale vahendeid pealinna funktsiooni täitmisega kaasnevate kulutuste katteks.</p>	<p>Tallinna linn kui pealinn peab sageli täitma esindusfunktsioone. Erinevate riiklike sündmuste organiseerimisega kaasnevad kulutused.</p>
<p>Ettepanek 11. Tagada riigi andmekogudesse andmete esitamise ja sellega seotud ülesannete ning muude riiklike ülesannete täitmise ja nende administreerimisega seonduvate kulude katmine riigi eelarve vahenditest.</p>	<p>Tegemist on riikliku ülesandega ning selle ülesande täitmiseks tehtavad kulud tuleks katta riigieelarve vahenditest.</p>
<p>Ettepanek 12. Tagada Riigikohtu üldkogu 16. märtsi 2010 kohtuotsuse nr 3-4-1-8-09 täitmine.</p>	<p>Antud otsusega tunnistati põhiseadusega vastuolus olevaks selliste õigustloovate aktide andmata jätmise, mis sätestaksid, millised seadusega kohaliku omavalitsuse üksustele pandud kohustused on omavalitsuslikud ja millised riiklikud, ja eristaksid kohaliku omavalitsuse üksustele kohaliku elu küsimuste otsustamiseks ja korraldamiseks ette nähtud raha riiklike kohustuste täitmiseks mõeldud rahast ning näeksid ette kohaliku omavalitsuse üksustele seadusega pandud riiklike kohustuste rahastamise riigieelarvest.</p>
<p>Ettepanek 13 Näha riigieelarves ette vahendid maamaksu vähenemise kompenseerimiseks kohalikele omavalitsustele, mis tuleneb riigi poolt kaitsealadele, loodusreservaatidele ja sihtkaitsevöönditele ning püsielupaikade sihtkaitse vöönditele kehtestatud maksusoodustustest. Lõpetada maksuvabastuste ja maksusoodustuste andmine maamaksust vabastamise või maamaksu vähendamise teel looduskaitsealuste ja muude looduskeskkonna kaitselistelt aladelt või kompenseerida maksuvabastused riigieelarvest.</p>	<p>Hüvitada maadele seatud piirangute tõttu omanike vähenenud tulud otse riigieelarvest erinevate toetusmeetmete arvel.</p>

<p>Ettepanek 14 Suurendada jäätmehoolduse arendamiseks eraldatavate vahendite mahtu</p>						<p>Eesti on võtnud eesmärgiks võtta 2020. aastaks ringluse vähemalt 50 protsenti olmejäätmetest, kuid aastal 2014 olime alles 32% juures. Sihtarvude täitmise saavutamise sõltub olulisel määral jäätmete liigiti kogumise edendamisest, aga ka elanikkonna pidevast teavitamisest ja võimalikult süsteemsest järelevalvetööst</p>
	2017 EA	2018 kava	2019 kava	2020 kava	2021 kava	
<p>Eraldised jäätmehoolduse arendamiseks - €</p>	2 200 000	2 500 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	
<p>Ettepanek 15. Jätkata läbirääkimisi eesmärgiga eraldada täiendavalt kohalike teede hoiuks ette nähtavatele vahenditele veel vahendeid sadamatesse viivate kohalike teede hoiuks (näiteks nende hoiu osaliseks finantseerimiseks AS Tallinna Sadam poolt).</p>						<p>Sadamat läbivad kaubaveod kasutavad maismaal kohalikke teid ja tänavaid (Vanasadam, Paljassaare sadam, Muuga sadam, Paldiski Läänesadam, Saaremaa sadam).</p> <p><i>Selgitus:</i> <u>Valitsuskomisjoni seisukoht läbirääkimiste lõpp-protokollis 2016:</u> <i>Äriseadustik § 276 näeb ette, et dividende (osa kasumist) makstakse aktsionärile vastavalt tema aktsiate nimiväärtusele või arvestuslikule väärtusele.</i> <i>Täna on AS Tallinna Sadam aktsiate 100% omanik Eesti Vabariik ja seega ei ole kohalikele omavalitsusele dividendi väljamakse tegemine võimalik. Riigi äriühingu poolt makstavad dividendid on riigieelarve tulu osa ning riigieelarve paindlikkuse tagamiseks ei ole tulud ja kulud omavahelt seotud.</i> <i>Lisaks ei ole dividendid aastate lõikes stabiilne rahastamisallikas.</i> <i>(* Äriühingute osalemise küsimus</i></p>

infrastruktuuri investeeringutes. Vt TLN ja AS Tallinna Sadam leping)

II. HARIDUS - JA NOORSOOTOÕ VALDKOND

FISKAALSE MÕJUGA ETTEPANEKUD, sh	PÕHJENDUS
Ettepanek 1. Hariduslike erivajadustega õpilastega koolide pidamine riigi poolt.	Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 2 lg 4 sätestab, et riik tagab koolide asutamise ja pidamise nägemis- ja kuulmispuudega õpilastele, liikumispuudega õpilastele, kellel lisaks liikumispuudele esineb täiendav hariduslik erivajadus, tundeelu- ja käitumishäiretega õpilastele, toimetuleku- ja hooldusõppel olevatele õpilastele ning kasvatuse eritingimusi vajavatele õpilastele. Teeme jätkuvalt ettepaneku: 1. Hüvitada KOV-idele PGS § 2 lg 4 teises lauses sätestatud kohustuse täitmisega kaasnevad kulutused. Näiteks Tallinna kulud on olnud selles valdkonnas ca 2 miljonit eurot aastas 2. Kui ministeerium ei ole nõus kohustuse täitmisega kaasnevaid kulutusi hüvitama, siis tagama kõigile õpilastele õppekohad riigi peetava(te)s kooli(de)s.
Ettepanek 2. Lisada tugispetsialistide toetus haridustoetusesse.	Seni on lahendamata olnud tugispetsialistide finantseerimise küsimus. Eesti Linnade Liit ja Eesti Maaomavalitsuste Liit on oma seisukoha tugispetsialistide rahastamise osas korduvalt esitanud ega pea investeeringukomponendi või mõne muu haridustoetuse komponendi arvel tugispetsialistide rahastamise lahendust

	adekvaatseks.
Ettepanek 3. Tagada toetus koolilõunakulude katmiseks samadel põhimõtetel ja ulatuses riigi üldhariduskoolidega.	Ministeerium katab riigikoolide koolilõuna kulud kulupõhisena, tagades kõigile õpilastele tasuta koolilõuna. Olukorras, kus teistele üldhariduskoolidele eraldatakse vaid koolilõuna kulude toetust, toimub ebavõrdne kohtlemine, ning selline olukord ei ole lubatav.

III: TÖÖ-, SOTSIAAL- ja TERVISE VALDKOND

FISKAALSE MÕJUGA ETTEPANEKUD, sh	PÕHJENDUS
Ettepanek 1 Tagada erihoolekandeteenuste, sh igapäevaelu toetamise teenuse, kogukonnas elamise teenuse ja ööpäevaringse erihooldusteenuse kättesaadavus ja piisav rahastamine.	<p>1.Riiklikule erihoolekandeteenusele on järjekorrad pikad ja teenuse rahastamine tihti ebapiisav. Et inimesi mitte abita jätta, on kohalikud omavalitsused paigutanud riikliku teenuse ootel olevaid abivajajaid üld- või erihooldekodusse, tasudes teenuse eest oma elarve vahenditest. Teenused, kuhu kohalik omavalitsus saab vajavad inimesed paigutada, ei vasta tihti vajadustele ja nii on viimase aasta jooksul olnud mitu juhtumit, kus riikliku koha järjekorras olev inimene on füüsiliselt rünnanud teisi hoolealuseid või hooldekodu töötajaid.</p> <p>2.Erihoolekandeteenuse hind ei kata tegelikku teenuse kulu igapäevaelu toetamise teenuse, toetatud elamise ja kogukonnas elamise teenuse korral, seetõttu tekib rahaline koormus kohalikule omavalitsusele. Sotsiaalhoolekande seadusega ei ole kohaliku omavalitsuse ülesandeid erihoolekande teenuse personali kulude katteks sätestatud ega elarvelisi</p>

	<p>vahendeid eraldatud. Juhul kui tegemist on ettearvamatult agressiivse käitumisega autistidega või liikumispuudega ja kõnetute vaimupuudega inimestega, siis nende järelevalve ja hooldusvajadus on suurem kui riiklik rahastus võimaldab personali teenuse osutamiseks tagada. Sotsiaalhoolekande seadusega on kehtestatud võrdne nõue erineva raskusega klientide puhul (1 tegevusjuhendaja 10 kliendi kohta). Turvalise ja kvaliteetse teenuse osutamiseks on vajalik, kas teenuse hinda tõsta vastavalt tegelikule vajadusele (suurema hooldusvajadusega klientidel 3:10) või eraldada kohalikule omavalitsusele vastavad eelarvelised vahendid, et tagada puudega inimestele inimväärne ja vajadustele vastav teenuse osutamine.</p>
<p>Ettepanek 2. Näha ette takistusteta liikumise projektide rahastamine riigi eelarvelistest vahenditest või Euroopa Liidu finantsperioodi 2014-2020 vahenditest.</p>	<p>Puuetega inimeste õiguste konventsioon ja fakultatiivprotokoll jõustusid 29. juunil 2012 (https://www.riigiteataja.ee/akt/204042012006). Puuetega inimeste õiguste konventsioon nõuab ligipääsu tagamist kõigile ehitistele, ka olemasolevatele rahvamajadele, kauplustele, koolidele, lasteaedadele, transpordile, teatritele, spordihoonetele, mitte ainult uutele. Konventsiooni rakendamise eest vastutab Sotsiaalministeerium, kuid rakendamisega on seotud ka kõik teised ministeeriumid, riigiasutused, kohalikud omavalitsused, tööandjad, teenuse osutajad ja erinevad osapooled (sh puudega inimeste organisatsioonid) oma vastutusala pädevuses.</p>

	<p>Tallinn on välja töötanud Tallinna ligipääsetavuse arengusuunad 2016-2022. Eelmainitud dokumendi oluliseks ja kandvaks elemendiks on universaalse disaini ja ligipääsetavuse infosüsteemi loomine (tinglik nimetus Accessible Tallinn), mis kajastaks ligipääsetavuse seisukorda hoonete, rajatiste jms linnaruumi osas, jagaks infot elanikele ja linna külalistele, aga oleks ka töövahendiks linna ametitele ligipääsetavuse tegevuste planeerimisel ja mõõdikuks ligipääsetavuse hindamisel. Planeeritav infosüsteem kavandatakse arvestusega muuta see üleriigiliseks kõikide omavalitsuste jaoks. Infosüsteemi kavandamise, ettevalmistamise ja loomisele koos olemasolevate andmete sisestamisega ning hooldamisega planeerime 30 000 €, tööde teostamine 2017. Infosüsteemi kasutamine on tulemuslik vaid regulaarse hooldamise, sh info uuendamisega ja süsteemi tsentraalse haldamisega. Üleriigilise portaali töös hoidmine vajab tsentraalset rahastamist, hinnanguliselt aastas 20 000€.)</p>
<p>Ettepanek 3 Tagada ravikindlustuseta isikutele esmatasandi arstiabi kättesaadavuseks selle rahastamine riiklikest vahenditest.</p>	<p>Tagamaks Põhiseadusest tulenevat kõigi elanike õigust tervise kaitsele tagada ravikindlustusega hõlmamata isikutele tasuta esmatasandi tervishoiuteenus ja katta nende statsionaarse raviteenuse kulud.</p> <p>Tagada nimetatud isikutele rinnavähi, emakakaelavähi ja jämesooleskriiningu tasuta teostamine riiklikus ennetuskavas ettenähtud vanusrühmades.</p>

	<p>(Näiteks: 2015. aastal osutati AS Ida-Tallinna Keskhaigla ravikindlustamatute osakonnas statsionaarset abi 330 ravikindlustusega hõlmamata isikule. Vastuvõtul sama osakonna ambulatoorses osas, lisaks perearstide vastuvõtul ja öömajade/varjupaikades õendusteenuse osutaja poolt said esmatasandi arsti/õe abi kokku 1200 patsienti. Linnaeelarveliste vahendite kulu 2015.a oli 353 145 eurot.)</p>
<p>Ettepanek 4 Tagada õendusteenuse kättesaadavus krooniliste tervisehäiretega patsientidele kodus.</p>	<p>Puudub piisav teenuse riiklik finantseerimine. (Näiteks: Õendusteenust kroonilistele haigetele kodus said Tallinnas 2015. aastal 426 isikut 1270 ravijuhuga, iga ravijuhu kohta keskmiselt 7 visiiti, visiite aastas kokku 7764. Linnaeelarveliste vahendite kulu 2015.a. oli 143 175 eurot. Teenust rahastatakse osaliselt ka Eesti Haigekassa poolt, kuid vajaliku teenuse maht on seoses elanikkonna vananemise ja krooniliste haiguste sagenemisega märgatavalt suurem.) Ambulatoorne teenus patsiendile tema kodus on odavam ja mugavam kui iseseisva statsionaarne õendusabi osakonnas haiglas.</p>
<p>Ettepanek 5 Eraldada toetusfondi kaudu KOV'ele vahendid eestkostetöö rahastamiseks.</p>	<p>Kohtud rakendavad KOV'e füüsilisest isikust eestkostjate juhendamiseks ja saavad KOV'ele sellekohaseid kirju, et omavalitsus peaks jälgima, kuna lõppeb kellegi eestkostja ametiaeg, koostama eestkostja eest avalduse kohtule eestkoste pikendamiseks, seletama eestkostjale tema kohustusi ja andma nende</p>

	<p>täitmisel nõu, koostama kohtule avaldusi eestkostja eest eestkostetava varaga tehingute tegemiseks, jälgima eestkoste teostamist, tegelema eestkostjatega, kes pole kohtule aruandeid esitanud ja neid välja nõutama või ise koostama eestkostja eest, sest neid ei osata täita. Selline riiklik ülesanne peab olema eraldi rahastatud, sest seda ei suuda sotsiaaltöötajad oma põhitöö kõrvalt teha ja omavalitsused peab palkama uusi ametnikke</p>
--	--

IV. KULTUURI- JA SPORDI VALDKOND

FISKAALSE MÕJUGA ETTEPANEKUD, sh	PÕHJENDUS
<p>Ettepanek 1. Eraldada vahendeid kohaliku omavalitsuseüksuste omanduses olevate kuid sisuliselt üleriigiliste kultuuri ja spordiobjektide arendamiseks (näiteks Tallinna Loomaaed, Tallinna Lauluväljak, Tallinna Linnahall, Kadrioru Staadion, Tondiraba 50 m ujula jms.)</p>	<p>Arvestades asutuste riiklikku tähtsust on hädavalik ka riigipoolne suurem toetus, et tagada asutuste areng. Investeeringute tegemisel antud objektidesse on vajalik lisada linnapoolsele panusele teatud protsent riigieelarvest eraldatavaid vahendeid.</p> <p><i>Selgituseks:</i> (* vt TLN ja Kultuuriministeeriumi lepingud, projektipõhine toetus)</p>
<p>Ettepanek 2. Eraldada toetust ka Tallinna linnale linnakodanikele harrastusspordiga tegelemiseks.</p>	<p>Aastal 2013 liideti maavalitsuste harrastusspordi toetus ja maakonna spordiliidu toetus kokku. Nüüd jagatakse maakonna spordiliitudele aastas kokku 560 000 eurot. Ministri määrus näeb ette järgmist: Maakonna spordiliitudele ette nähtud toetuse kogusumma jaotatakse järgmiselt: 1) 70–75% kogusummast jaotatakse maakondade vahel võrdselt;</p>

	2) 25–30% kogusummast jaotatakse arvestades riigi elanike koguarvu ja maakonna elanike arvu suhtarvu rahvastikuregistri andmetel taotluse esitamise aasta 1. detsembri seisuga. Harjumaa elanike koguarvust jäetakse arvutamisel välja Tallinna linna elanike arv (ca 1/3 riigi elanikest)..
Ettepanek 3 Suurendada vahendeid ujumise algõpetuse läbiviimise kulude katmiseks, so kavandada 2018. a selleks vähemalt 1,93 mln. €. Kaaluda nende vahendite lisamist omavalitsuste tulubaasi tasandusfondi osana, mille mahu eraldamise tingimuste osas alustada läbirääkimisi	Laste ujumise oskuste parandamiseks.
Ettepanek 4 Kavandada vahendid maakondade spordikeskuste toetamiseks riigieelarvest	

V. MAJANDUSE VALDKOND
V – 1 TEEHOID JA TRANSPORT

FISKAALSE MÕJUGA ETTEPANEKUD, sh							PÕHJENDUS
Ettepank 1 Suurendada ka kohalike teede hoiuks eraldavate vahendite mahtu.							
	2016 oodatav	2017 EA	2018 kava	2019 kava	2020 kava	2021 kava	Kohalikud teed moodustavad Eesti teedest 40,6 protsenti. Kriisieelsel 2008. aastal eraldati kohalike teede hoiuks riigieelarvest 40 456 074 €, mida järgnevatel aastatel vähendati oluliselt. Taotleme teehoiuks eraldatavate vahendite 2008. aasta taseme taastamist ja selle edasist suurendamist proportsionaalselt riigiteedele teehoiukavas kavandatud mahtude kasvule.
Eraldis kohalike teede hoiuks (toetusfondis) (€)	29 712 500	29 312 500	40 456 074	42 478 878	44 602 822	45 494 878	
Kasv võrreldes eelmise aastaga			+11 143 574	+2 022 804	+2 123 944	+892 056	
Ettepanek 2 Taotleda kohalike teede ja tänavate korrashoiu toetussummade suurendamist maakonnakeskuste osas.							Maakonnakeskused pakuvad teenuseid suuremale regioonile kui üks omavalitsus

	ning maakonnakeskuse teedel sõidab suur osa kogu maakonna transpordist.
<p>Ettepanek 3. Arvata tänavavalgustuse teenuse osutamise kulud teehoolduskulude hulka.</p>	<p>Tegemist on riiklike õigusaktide alusel kohalikele omavalitsustele pandud kohustusega, mis on tee seisundinõuete täitmiseks osutatav teenus.</p> <p>Majandus- ja taristuministri 14.07.2015 määruse nr 92 „Tee seisundinõuded“ § 6 lg 1 punkt 10 kohaselt peab paigaldatud valgustus pimedal ajal põlema. Tee omanik võib valgustust vähendada või välja lülitada, kui ta on täitnud tingimused ohutuks liiklemiseks. Määrus kehtestab nõuded teede seisundile, hooldusele ja valgustamisele pannes eeltoodud kohustused tee omanikele, ehk omavalitsustele. Teel asuvate rajatiste ja tehovõrkude seisundinõuete täitmise eest vastutab nende omanik.</p>
<p>Ettepanek 4 Finantseerida riigieelarvest linnu/valdu läbivate riigimaanteed, sh TEN-T võrgustikku kuuluvate põhimaanteedehoidu.</p>	<p>Linnu läbivad olemuslikult riigi tähtsusega ja TEN-T võrgustikku kuuluvad riigiteed, mistõttu peaksid need kuuluma majandus- ja taristuministri 25.06.2015 määrusega nr 72 „<u>Riigiteede liigid ja riigiteede nimekiri</u>“ kinnitatud riigiteede nimekirja riigiteedena, mitte linnade, alevite või alevike piirides olevate riigiteede lõikudena, mis on ehitusseadustiku mõistes tänavad.</p> <p>Kuigi kehtiva õigusakti „Riigiteede liigid ja riigiteede nimekiri“ kohaselt on põhimaantee ülesanne ühendada pealinna ja teisi suuri linnu tähtsate sadamate, raudteesõlmede ja piiripunktidega, siis riigiteede nimekirja</p>

	<p>kantud põhimaantee algus või lõpp-punkt on määratud KOV haldusterritooriumi piiriga. See tähendab et KOV piiridesse jääva riigimaantee tunnustele vastava tee korrashoiu kohustus jääb KOV kanda, kuigi see peaks olema riigi ülesanne.</p> <p>Olemuslikult riigiteedena olevatena ja riigile strateegiliselt tähtsate transpordiobjektide ühendusteena tuleb nende korrashoidu finantseerida riigieelarvest.</p>
<p>Ettepanek 5 Finantseerida riigieelarvest linnade haldusterritooriumil asuvate ühistranspordi infrastruktuuri osaks olevate maakonnaliinide bussipeatuste väljaehitamist ja sisustamist marsruutidel, mida linnaliinibussid ei läbi .</p>	<p>Liikumisvõimaluste tagamine kõigile elanikele on üleriigiline prioriteet. Kuna Tallinnas elab ja töötab kõigi naabervaldade elanikke, peaks riigipoolne toetus hõlmama ka investeringutoetusi selliste ühistranspordi tugisüsteemide arendamiseks ja infrastruktuuri kaasajastamiseks (peatuste väljaehitamine, ümberistumisterritoriaalide rajamine), mis ei ole seotud linnasisese ühistranspordi korraldamisega, kuid on oluline väljaspool linna elavate elanike liikumisvõimaluste tagamiseks.</p> <p>Kuna nimetatud taristu korrashoidu ja puhastamist korraldatakse linna kulul, kuid rajatised teenindavad väljaspool linna elavate elanike huve, on linn seisukohal, et need kulud tuleb linnale hüvitada nt. Harju maakonnale eraldatava riigieelarvelise ühistranspordi toetuse kaudu.</p>
<p>Ettepanek 6. - Investeeringud ühistransporti</p>	<p>Lähtuvalt ühistranspordiseaduse § 24 võib riigieelarves ette näha ühistranspordi sihtotstarbelise toetuse avaliku teenindamise</p>

	lepingu alusel teostatava liiniveo korraldamiseks, ühissõidukite soetamiseks, ühistranspordi taristu objektide rajamiseks, uuendamiseks või haldamiseks ja ühistranspordiuuringute korraldamiseks. Liikumisvõimaluste tagamine kõigile elanikele on üleriigiline prioriteet.
Ettepanek 7. Tagada Aegna laevaliinile riigi poolne toetus.	Alates 2015. aastast on Aegna laevaliini ülalpidamine olnud täies mahus Tallinna kanda, sõltumata asjaolust, et kehtima hakanud muudatustega keelustati erimärgistusega kütuse kasutamine ehk kütusehinnale lisandus aktsiis. Kuna riik on seadnud eesmärgiks läbi transpordidotsiooni elavdada elutegevust saartel, siis tuleks seda ette näha ka Aegna saare ühenduse puhul.
Ettepanek 8. Riigipoolse toetuse andmine kohalikele omavalitsustele ühtse piletisüsteemi piiriüleste liinide teenindamise kulude katmisel.	Hetkel on endiselt lahtised piiriüleste teenindamise rahastamise põhimõtted kuna riigipoolse rahastusotsuse osas ei ole tulevikuks kindlust.

VI ETTEPANEKUD MAA JA KESKKONNAVALDKONNAS

FISKAALSE MÕJUGA ETTEPANEKUD, sh	PÕHJENDUS
Ettepanek 1. Arvestada CO ₂ kvootide müügitehingutest laekuvate vahendite suunamisel võimalustega linna heakorra tagamiseks	Ettepanek on kaaluda võimalusi tulevaste perioodide CO ₂ kvootide müügitehingutest laekuvaid vahendeid: 1) suunata linnade välisvalgustuse alaste kokkuhoiumeetmete rakendamiseks, sealhulgas amortiseerunud valgustite koos kande- ja liinielementide uuendamiseks,

	<p>mitmeastmelist juhtimist võimaldavate juhtimissüsteemide ja selleks sobivate valgustussüsteemide soetamiseks; 2) rakendada linnades jalgrataste laenutussüsteemide loomiseks, integreerimaks rongiliine, maaliine ja linnasisest ühistransporti.</p>												
<p>Ettepanek 2. Eraldada vahendid riigi- ja jätkuvalt riigi omandis olevate maade hooldamiseks: (eurot)</p> <table border="1" data-bbox="188 598 1240 879"> <thead> <tr> <th></th> <th>2017 EA</th> <th>2018 kava</th> <th>2019 kava</th> <th>2020 kava</th> <th>2021 kava</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eraldised jätkuvalt riigi omandis olevate maade hooldamiseks: (eurot)</td> <td>75 000</td> <td>75 000</td> <td>75 000</td> <td>75 000</td> <td>75 000</td> </tr> </tbody> </table>		2017 EA	2018 kava	2019 kava	2020 kava	2021 kava	Eraldised jätkuvalt riigi omandis olevate maade hooldamiseks: (eurot)	75 000	75 000	75 000	75 000	75 000	<p>Jätkuvalt on vajadus katta riigieelarvest Keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevate riigimaade hooldamise ja haljastamise kulu 2011. aasta mahust vähemalt 20% suuremas mahus ja katta ka riigieelarvest reformimata riigimaade hooldamise ja haljastamise kulud</p>
	2017 EA	2018 kava	2019 kava	2020 kava	2021 kava								
Eraldised jätkuvalt riigi omandis olevate maade hooldamiseks: (eurot)	75 000	75 000	75 000	75 000	75 000								
<p>Ettepanek 3 Suurendada jäätmehoolduse arendamiseks eraldatavate vahendite mahtu</p> <table border="1" data-bbox="188 1136 1240 1385"> <thead> <tr> <th></th> <th>2017 EA</th> <th>2018 kava</th> <th>2019 kava</th> <th>2020 kava</th> <th>2021 kava</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eraldised jäätmehoolduse arendamiseks - €</td> <td>2 200 000</td> <td>2 500 000</td> <td>3 000 000</td> <td>3 000 000</td> <td>3 000 000</td> </tr> </tbody> </table>		2017 EA	2018 kava	2019 kava	2020 kava	2021 kava	Eraldised jäätmehoolduse arendamiseks - €	2 200 000	2 500 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	
	2017 EA	2018 kava	2019 kava	2020 kava	2021 kava								
Eraldised jäätmehoolduse arendamiseks - €	2 200 000	2 500 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000								

<p>Ettepanek 4. Rääkida läbi laekuvate keskkonnatasude jaotumine KOV-I, KIK-I ja riigieelarve vahel ning määrata kõigi keskkonnatasude liikide ja komponentide osas kindlad protsendid, kui suur osa laekunud tasudest peaks kompenseerima KOV-le välismõjud ning võimaldama KOV-del seadusega ning seaduse alusel pandud keskkonnaülesannete täitmist</p>	<p>Kehtiva seaduse järgi on keskkonnatasude laekumine RE, KOV-de ja KIKi vahel seotud konkreetse aasta tasumääraga. Selline süsteem ei ole läbipaistev, arvutused on keerulised ning laekumise jaotuse sisuline põhjendus seotuna valitud aasta tasumääraga on nõrk. Vajalikud on arutelud KEM sisuosakondadega ning läbirääkimised RaM-ga ja Valitsuskomisjoniga. Maksusüsteem peab olema selline, et inimesed ning sihtrühmad teaksid, mille eest nad maksavad ning poliitiline süsteem saaks inimeste/maksjate eelistusi täpsemalt peegeldada. Rakendatud peab olema nii horisontaalne õiglus kui ka vertikaalne õiglus.</p>
---	---

VII MUUD ETTEPANEKUD

FISKAALSE MÕJUGA ETTEPANEKUD, sh	PÕHJENDUS
<p>Ettepanek 1. Eraldada toetus üleriigilistele omavalitsusliitudele rahvusvahelise koostöö toetamiseks. Näha selleks 2018. aastal ette 150 000 €.</p>	<p>Rahvusvahelise koostöö toetuse vahendid vähenesid samuti seoses kärbetega. Kulud on aga kogu Euroopas kasvanud. Taotleme selle toetuseliigi kasvatamist ja hilisemat suurendamist kuni 5% aastas.</p>